

Anhörigstöd - Barn som anhörig

Innehåll

Anhörigstöd - Barn som anhörig.....	1
Barn som anhörig i hälso- och sjukvården	2
Uppmärksamma, information, råd och stöd.....	2
Uppmärksamma.....	3
Information och råd	3
Stöd.....	3
Behandling eller stöd.....	4
Delaktighet	4
Samverkan	4
Anhöriggrupper.....	5
Dokumenthistorik.....	5

Barn som anhörig i hälso- och sjukvården

Hälso- och sjukvården har en skyldighet att särskilt beakta barns behov av information, råd och stöd när föräldrar får vård för vissa allvarliga tillstånd. I Region Uppsala gäller skyldigheten även då syskon får vård.

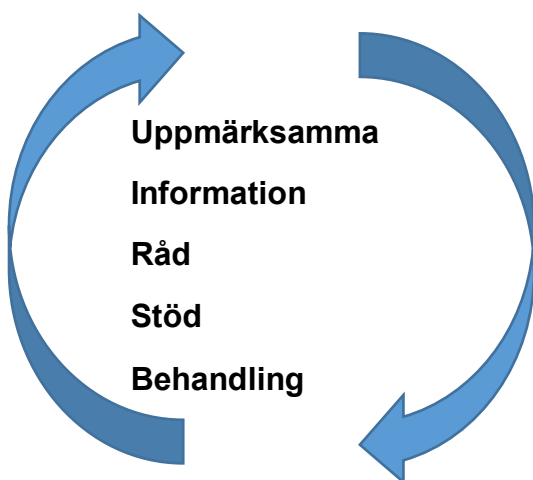
Hälso- och sjukvårdens skyldighet att särskilt beakta barns behov gäller om förälder eller någon annan vuxen som barnet varaktigt bor tillsammans med har en psykisk störning eller en psykisk funktionsnedsättning, har en allvarlig fysisk sjukdom eller skada, har ett missbruk av alkohol, annat beroendeframkallande medel eller spel om pengar eller oväntat avlider. Den gäller också om barnets förälder eller någon annan vuxen som barnet varaktigt bor tillsammans med utsätter eller har utsatt barnet eller en närstående till barnet för våld eller andra övergrepp. Det kan exempelvis röra sig om situationer där det har förekommit allvarligt våld i nära relation, som hedersrelaterat våld och förtryck. Det framgår av 5 kap 7 § hälso- och sjukvårdslagen (HSL), och 6 kap 5 § patientsäkerhetslagen (PSL).

Förutom den skyldighet som hälso- och sjukvården har enligt ovan har också barnet, enligt FN:s konvention om barnets rättigheter, rätt att få information och stöd. Om misstanke finns om att ett barn far illa finns också en skyldighet att som personal göra en orosanmälan om misstanke finns om att ett barn far illa på grund av till exempel, en vårdnadshavares missbruk, en svår sjukdom eller funktionsnedsättning eller helt enkelt en tillfällig sänkt förmåga.

Uppmärksamma, information, råd och stöd

För att underlätta arbetet med att stödja barn som anhöriga kan en arbetsmodell vara till god hjälp. Cirkeln nedan beskriver arbetet med att uppmärksamma barn som anhöriga och är tänkt att vara ett hjälpmedel när verksamheter skapar rutiner för stöd till barn.

Figur 1.: Arbetsmodell för att arbeta med barn som anhöriga.

Kom ihåg skyldigheten att lämna en orosanmälan till socialtjänsten vid misstanke om att ett barn far illa.

Det behöver inte betyda att det finns en misstanke om att någon förgriper sig på eller misshandlar barnet. Det räcker att det uppmärksammas att de vuxna inte är förmögna i den rådande situationen att sörja för barnets bästa och socialtjänsten kan då bevilja insatser för att underlätta för familjen.

Notera i patientens journal om det finns barn som anhöriga.

Uppmärksamma

För att det ska vara möjligt att beakta barns behov av stöd krävs att sjukvården har rutiner för att upptäcka barnen. Därför behöver alla som möter patienten ta reda på om det finns barn som anhöriga. När anhöriga barn efterfrågas bör personal också ta reda på om barnet känner till sjukdomen/funktionsnedsättningen och hur vardagen fungerar för att kunna fånga upp vilket behov av stöd som finns.

Notera i patientens journal vilken information barnet har fått.

Information och råd

I första hand kan det vuxna nätverket runt anhöriga barn behöva information och råd om hur de kan stödja barnen. Vuxna behöver få veta att det är viktigt att prata med sina barn om sjukdomen eller funktionsnedsättningen och vad som händer och att de kan involvera barnen utifrån barnens mognadsgrad. Barn kan behöva få ställa sina frågor till sjukvårdens personal och också få svar på de frågor de har. Kom ihåg att **"jag vet inte"** är också ett svar.

Notera i patientens journal vilka kontakter som tagits eller förmedlats för att försäkra barnet ett stöd.

Stöd

Att bli uppmärksammas och efterfrågad, att få information och få vara delaktig i det som sker är ett stöd. Personalen blir en viktig stödfunktion för barnen genom att de kan möta barnen där de just för tillfälligt känslomässigt befinner sig. Där och då till exempel i samband med arbetet med patienten, kan personal berätta och förklara vad som händer och vad de gör, hur behandlingen fungerar eller vad alla slangar och maskiner står för. Det är också ett bra sätt att visa vägen för andra oroliga vuxna och stärka dem i att låta barnen vara med.

Varje enhet behöver också ha tillgång till mer specialiserad kompetens som kan ge barnet ytterligare stöd om det behövs. Det kan vara i samarbete med kurator, barnpsykolog eller annan specialist som elevhälsan eller verksamheter i socialtjänsten.

Behandling eller stöd

Barnet kan vara i behov av behandling utifrån att de själva uppvisar symtom efter till exempel en lång tids påfrestning. Barnet ska då också skrivas in som patient och behandlas utifrån sina symtom. Barnet kan således vara både patient och anhörig och ska då både behandlas och få stöd.

Delaktighet

Notera i patientens journal att patienten eller någon vuxen vårdnadshavare gett sitt medgivande till att barn som anhöriga görs delaktiga genom att få information om patientens tillstånd eller behandling.

Både barn och vuxna som patienter behöver få ha ett inflytande om vilken information som lämnas till vem angående det egna hälsotillståndet och behandling. Vuxna patienter kan själva avgöra om och hur mycket barnen behöver vara delaktiga medan barn som patienter kanske behöver samråda med någon vuxen. Oavsett vilket så bör patienten och andra vuxna runt omkring uppmuntras att låta barnen vara delaktiga i så stor utsträckning som möjligt.

Samverkan

Samverka med andra aktörer och upprätta en plan för stöd till anhöriga barn.

Insatser för stöd till anhöriga barn behöver planeras och samordnas likaväl som insatser för vidare vård eller omsorg.

Det är viktigt att sjukvården samverkar med andra aktörer som till exempel socialtjänsten och att det upprättas en plan för vilka som ska ansvara för olika former av stöd till barnet eller familjen.

För att inte behöva skapa ytterligare forum för samverkan är det önskvärt att sjukvården försöker använda de upparbetade arenor som redan finns. Det är viktigt att sjukvården ser till hela patientens sammanhang och livssituation där anhöriga barn är en del av patientens liv vare sig patienten befinner sig i hemmet, på besök hos en vårdcentral eller inneliggande på en vårdavdelning.

I de fall **patienten** är eller kommer att vara i behov av insatser från både hälso- och sjukvården och socialtjänsten (region och kommun) så kan patienten få stöd genom en samordnad individuell plan allmänt kallad SIP. Planen ska formas utifrån patientens behov tillsammans med de personer patienten önskar ska närvara och det är bra om anhöriga barn och vuxna kan inkluderas vid den planeringen.

I samband med att en SIP genomförs för patienten är det ett utmärkt tillfälle att också planera vilka behov av stöd anhöriga barn har och vem som ska ansvara för stödet.

Vad gäller barn som anhöriga är det i samband med sjuk vårdnadshavare eller syskon viktigt att kontakter etableras med skola och elevhälsa varför även de

behöver bjudas in till samordnat möte. Kom ihåg att det är av stor vikt för patientens tillstånd att barnens behov är tillgodosedda.

Förmedla gärna kontakt till kommunens anhörigstöd som kan hjälpa till att lotsa vidare till de kontakter som blir värdefulla för barnen.

Anhöriggrupper

Möjliggör för barn att få information, råd och stöd och dela erfarenheter i grupp med andra barn.

Barn behöver få utrymme att ställa sina egna frågor utan att de vuxna involveras. Barn behöver också få dela sina erfarenheter med andra som upplevt liknande situation och är i ungefär samma ålder. Möjliggör, efter vårdnadshavares medgivande, för barnen att träffas i anhöriggrupper genom att starta grupper med hjälp av tex Lära och bemästra som metod eller ta kontakt med kommunens anhörigstöd för att få hjälp med eventuellt samarbete kring gruppverksamheter.

Dokumenthistorik

Författare:

Christianne Simson, Anhörigsamordnare.

Dokument skapat 2017 och har reviderats tre gånger.

Datum:

2023-12-06 Erika Sohtell. Tillgänglighetsanpassat och lagt till dokumenthistorik.